

Тазкия дарслари (163-дарс). Риёдан сақланмоқчимисиз?

17:00 / 11.12.2021 2569

Риёning муолажаси икки турли бўлади.

Биринчиси – унинг асл томирларини қўпориб ташлаш.

Иккинчиси – содир бўлиб турган риёни даф қилиш.

Биринчиси риёning асли обрў ва мартаба муҳаббатидир. Бу нарсанинг тафсилоти уч нарсага бориб тақалади.

1. Мақтов лаззати муҳаббати.

2. Танқид аламидан қочиш.

3. Одамлар қўлидаги нарсага тамагирлик қилиш.

Бунга имом Бухорий ва имом Муслимнинг «Саҳиҳ»ларида келган бир ҳадис далилдир.

هـ لـ عـ هـ لـ لـ لـ اـ يـ بـ نـ لـ اـ يـ لـ لـ جـ رـ ئـ اـ جـ هـ لـ اـ قـ هـ نـ عـ هـ لـ لـ اـ يـ صـ رـ ئـ سـ وـ مـ يـ بـ هـ نـ عـ
يـ فـ كـ لـ دـ يـ آـ فـ ئـ آـ يـ رـ لـ تـ آـ قـ يـ وـ ئـ عـ آـ جـ شـ لـ تـ آـ قـ يـ وـ ئـ يـ مـ حـ لـ تـ آـ قـ يـ لـ جـ رـ لـ اـ
هـ لـ سـ وـ لـ يـ بـ سـ يـ فـ وـ هـ فـ ئـ يـ لـ غـ لـ اـ يـ هـ لـ لـ اـ ئـ مـ لـ كـ نـ وـ كـ تـ لـ لـ تـ آـ قـ هـ نـ مـ » هـ لـ لـ اـ لـ يـ بـ سـ
هـ لـ سـ مـ وـ هـ يـ رـ آـ خـ بـ لـ اـ هـ آـ وـ رـ . هـ لـ لـ اـ

Абу Мусо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Бир одам келиб, Набий алайхиссаломдан:

«Бир одам тарафкашлик учун урушади, ёки шижаоти учун урушади, ёки риё учун урушади. Бунинг қайси бири Аллоҳ йўлида бўлади?» деди. У зоти бобаракот: «Ким Аллоҳнинг сўзи олий бўлиши учун урушга кирса, Аллоҳнинг йўлида урушган бўлади», дедилар».

Бухорий ва Муслим ривоят қилишган.

«Тарафкашлик учун» дегани – танқиддан қўрқиб дегани.

«Шижаоти учун» дегани зикр қилиниши ва мақталиши деганидир.

«Риё учун» дегани унинг кимлигини кўриб қўйишлари учун дегани. Мана шу обрў ва мартаба муҳаббати учун амал қилишdir.

Гоҳида инсон мақтовни истамаслиги мумкин. Аммо қораланишдан қўрқади. Бунга шижаатлилар ичига тушиб қолган қўрқоқ мисол бўлади. У қораланмаслик учун қочмай, событ туриши мумкин.

Шунингдек, илмсизликда айбланишидан қўрқан одам билмай туриб фатво бериб юбориши мумкин. Риёкорлик шу каби ҳолатларда ҳам содир бўлади.

Риёning асл томирларини қўпориб ташлашнинг йўли қандай бўлади?! Маълумки, инсон ўзи учун ҳозир ёки келажакда фойдали бўлган нарсаларга рағбат қиласди. Агар у бир нарсанинг ҳозирда ҳузурбахш бўлса ҳам, кейин заарли эканини билса, ундан рағбатини кесиши турган гап. Мисол учун, асалга заҳар қўшилганини билган одам ўйлаб ўтиrmай, асалнинг лаззатидан воз кечади.

Риё ҳам худди шунга ўхшашdir. Агар инсон риёning бу дунё ва охиратдаги заарларини англаb етса, уни тарк қилиши турган гап.

Инсон ўзига ўхшаган одамларнинг мақтови дея риё қилаётганида Роббининг мақтовидан маҳрум бўлишини ва азобига қолишини ўйласин.

Инсон ўзига ўхшаган одамларнинг қоралашидан қўрқиб риё қилаётганида Роббининг қораловидан ва азобидан қўрқсин.

Инсон ўзига ўхшаган одамларнинг қўлидаги нарсага тамагир бўлиб риёкорлик қилаётганида Аллоҳ таолонинг ёлғиз Ўзигина ризқ берувчи Зот эканини ўйласин. Ундан ўзга ризқ берувчи йўқ.

Бандадан тамагир бўлган одам муродига етганда ҳам, хору зор бўлиши турган гап. Бас, шундай экан, қандай қилиб Аллоҳ таолонинг ҳузуридаги нарсани қўйиб, бандадаги нарсага тамагир бўлади?!

Бу борадаги фойдали даволардан бири нафсни ибодатни махфий қилишга ўргатишdir. Зотан, риёning давоси учун амалларни махфий қилишдан афзal чора йўқ.

Бу ишни амалга ошириш аввалига жуда ҳам қийин бўлади. Аммо бир муддат қийналиб бўлса ҳам, сабр қилиб борса, кейин иш осонлашиб кетади, Аллоҳ таоло унга мадад беради. Бандадан ҳаракат, Аллоҳдан баракот.

Иккинчиси – содир бўлиб турган риёни даф қилиш.

Ибодат пайтида пайдо бўладиган риёни даф қилишни ҳам ўрганиш лозим. Шайтон ибодат пайтида бандани тек қўймайди. У лаънати риё хотираларини эсга солиб туради. Шунинг учун банда нафсига қарши жиҳод қилиб туриши керак. Қаноат ва ўзини одамлар назаридан тушириш илиа қалbidаги риё ўсадиган жойларни қўпориб ташламоғи лозим. Одамларнинг мақтовига ҳам, қораловига ҳам эътибор бермасин. «Одамлар билди нима-ю, билмади нима, Аллоҳ таолонинг Ўзи билса бўлди», десин.

Мақтов офатига рағбати қўзиб қолса, нафсига риё офатини ва Аллоҳ таолонинг ғазабига учрашини эслатсин.

«Руҳий тарбия» китоби асосида тайёрланди